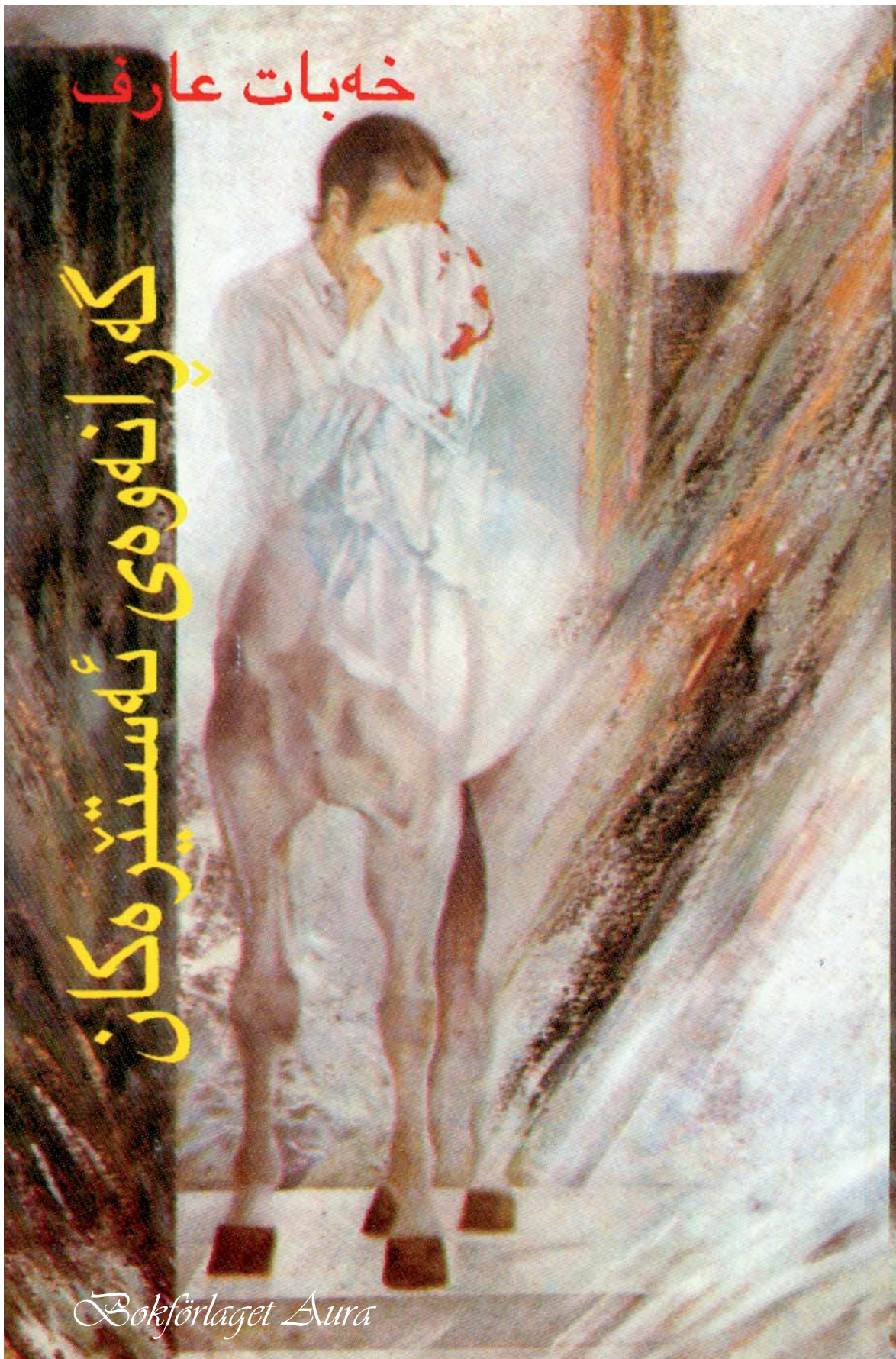

خهبات عارف

گه راندهوی نئسپیژمهکان

Bokförlaget Aura

گه رانه وهی نه ستیره کان

خه بات عارف

گهراڻه وھي ٺھ سٽيرھ کان

خهبات عارف
گهرا نهوهى ئهستيرهكان
وينهى بهرگ: على رضا اسپهه
چاپى يهكهه، ستهكهولم، ١٩٩٧
ISBN 91-89014-11-1

APEC FÖRLAG
BOX 3318, 163 03 SPÅNGA-SWEDEN
TEL: 08-761 81 18 FAX: 08-761 24 90

چاپى دووهه، ستهكهولم، ٢٠١٠
BOKFÖRLAGET AURA
VÄSTERTORPSVÄGEN 142
129 44 HÄGERSTEN-SWEDEN
info@aura-publishit.com
aura.aura@comhem.se
khabat.aref@comhem.se

Liv:
om genom tusen dödar
tusen helveten -
mot dig går jag på nytt.
Dig vill jag bygga tempel,
dig lovsjunga,
dig resa pyramider i mitt inre.
Hård är din kärlek
dina smekningar är gissel
dina famntag släggslag –
jag dignar, mina fötter snavar –
mot dig går jag på nytt.
Slå mig till jorden
krossa mig till stoft
vrid varats saft ur mitt väsen –
jag skall resa mig
hamra på dina portar:
kort är din smärta
men din fröjd är evig! –
jag går mot dig på nytt.

Elmer Diktonius

ئەمە خۆشەويستىيى منە!

لەم دىنيا پر ئازارەو، دەست بە دانانى يەكەم ئاوازم ئەكەم و ھەر لەناو ئەم ئازارەشا، كۆتايى بە دوائاوازم ئەھيىم. لەناو ئىوھدا، ئەى ئەو دلە بىزارانەى، لەگەل يەكەم فرمىسكما ئەرژىنە سەر رووى ئەم خاكە و لەگەل يەكەم فرمىسكىشا كۆتايىتان بە چاوى گريوم ئەيىم. لەناو ئىوھدا؛ ئەى بالندەكانى برووسكە، ئەرژىمە ناو مەزنترين زەرياي خۆشەويستى و سووتانەوھ. لەو رۆژەوھى لەناو زەرياي خۆشەويستى و سووتانى ئىوھدا ئارامم گرتووه و سەرى خۆم كردۆتە پەناگاي ئازارتان، ھەرچى ئەيىم ھەر گولە و لەنيوانى پەنجەكانما چرۆ ئەكا. ھەرچى ئەيىم، ھەر خۆرى توورەبوونە و تيشكەكانى فرى ئەداتە سەر دلەم. ھەرچى ئەيىم، ھەر ئىوھن. بۆيە عەشقى ھەمووتان لە چاوەكانى مندايە و خۆشم ئەويىن.

ئەمە خۆشەويستىيى منە!

ئەمە خۆشەويستىيى منە و كە دوور ئەبن، پر بە دلەم، تاسەى گەرانەوھتان ئەكەم و كە لىم نزيك ئەبنەوھ، ئەمەوئى بىنە بارانى مەزنى و بېرژىنە چاوەكانمەوھ. ئەمە خۆشەويستىيى منە، بۆيە لە گەردەلوولى رەشترين رۆژەكانى ژيانىشما، ئىوھ رۆوبارى خۆشين و ئەرژىنە پەرەى دلەمەوھ، رپى بىبابانە

وشكه كانى بىر كوردنه وهم لى ئەگرن و ئىتر نه حەزى وشكبوون،
نه پەلامارى بىئومىدى، ناگەرپىنەوه بۆ لام و خويان لەناو
خوينەكەما حەشار نادەن.

ئەمە خۆشەويستىيى منە و بۆ يەكەم جار كە زمانى عەشقم پڙا،
وهك رېبوارىكى وىلى رېي تەنيايى و خۆخواردنەوه، ئىوهم
ناسى و لەنيو دنياي خەونەكانتانا مالى بووم. ئىوهم ناسى
و ھەر لەويوھ شەتلى يەكەم نەمامى ئازارم، لەسەر دلم؛ بە
خوينەكەي دلى ئىوھ، بە بىزاربوونتان، گەشەي كرد.

بىزاربوونتان: ئەو ھىزە ئەفسووناويىيە، فىرى كردووم سەرم
ئاوقاي مەزنترين خوليا بىت بۆ ديارىكردنى جىپىي خۆم.
بىزاربوونتان: شالوى ئەو ئاگرە ئەبەدييە، كە لەناويا پىم
گرتووھ و فىرى كردووم، دەست لە زەمىنەي خۆراگرتنم
گىركەم و بۆ عەشقىكى تر بسووتىم.

ئەو عەشقى باوهر و مەزنى، بۆ نيو دلە مردووھكانى ناو ئىوھ،
لە تاريكترين شەوا، كىش ئەكات و فىرى يەكەم توورەبوونە.

ئەمە خۆشەويستىيى منە و كاتى لە دواپلەي خۆشەويستىيا
ئەسووتىم، تەنيا ئىوھن، ئەي ئەو دلە بىزارانەي لەگەل يەكەم
فرمىسكتانا، ئەپژىمە سەر رووى ئەم خاكە و فىرم ئەكەن:
“خۆشەويستى درەختىكە و ھەر لقىكى مەوداي تايبەتى
خۆي ھەيە.” لەگەل يەكەم فرمىسكىشا، كۆتايىم بە چاوى
گرياو تان ئەبينن.

گول

گولیک: بۆ قژی کالی تو. گولیک: بۆ نیو دهسته کانی مالئاوایی. گولیک: بۆ ئەو جیماچانە ی لەنیو چاو و لاروومه تان، به جیم هیشتوون.

: بۆ باوهشی ئەو کۆلانە ی، ئیوارە یه ک، له گری عه شقی گرتین و تا سووتانی بالنده کانی ئەقینی نیو لانه ی دل، له پالمانه وه داگیرسا.

: بۆ شنە ی ئەو نهرمه بایه ی سیمای په ست و ساته کانی خه مینی، له بۆ ی به هاران ئەگرتین.

گولیک: بۆ ئەو په پوولانه ی، به ره نگاله ی خه ونه کانمان، باله کانیا ن ته ر ئە کرد و په لکه زیڕینه ی شادییا ن، به سه رمانا دائه باران.

: بۆ گولدانی ئەو شه وانە ی، به رله وه ی گری جودایی کسپه له دلمان هه لسینی، ئاویزانی یه ک ئە بووین و له رووباری تینووی یه کمان ئە خواردوه.

گولیک: بۆ نیو دهسته کانی مالئاوایی. گولیک: بۆ ئەو جیده ستانه ی له سه ر سینگ و له نیو رانان به جیم هیشتوون.

له نیو شه وی دلا گولیک،

بۆ بريسكى چاوهكانت ئه پروينم و
په نجه رهيەك بۆ سيمای پاكي ئايينده،
بۆ دیداری كلوی خهونه ئاله كانمان ئە كه مه وه.
گولیک و تو دواگول و تاقه گولی،
بالات له نیو دهسته كانما گه وره بووبی، گه وره ببی.
گولیک: بۆ بالای تو.
گولیک: بۆ نیو دهسته كانی مائاواپی.

۱۹۹۲/۳/۲۱

ح...ال!

ئىۋە، گوللوى ئازار و ھەتاۋى نىگەرانى بوون. دلىش،
رەنگالەيەكى بېھىز، لەبەر تەرزەي دلەخورپىيە يەكبينىن و
دوودلىا ھەلئەلەرزى. كە بە يەكتىرى گەيشتىن؛ شەختەي دل
بووہ كوانوويەك، ھەموو پىكرا، دەست و مەچەكى ژيان و
سىماي بىزارى و پەستىمان، لەپالدا گەرم كردهوہ. مەست
و شەيدا، بە ديار خەونەكانى يەكتەرەوہ گريايىن و بە پرووى
مردنا، پىكەنيىن. نە بۇ پىروۆزىيە خاك سەرمان نەواند و نە
پووناكىيە نىۋو چاۋى خواكان، كوۆرى كردىن.
تەنيا شەويك بوو: شەوي سەما بۇ مەرگ كردن و رەوہكوچى
بالندەكانى خەمىنى. شەوي ئاۋابوونى ئەستىرەي خەمە
رەشەكانى تەنيايى و دلئەنگى، شەوي جاويدانى و بە سەردا
دابارىنى گولە سىپىيەكانى ئەوين.
دەستبەردان لە كوچى سوورى دل.
شەوي دابارىنى گريەي خەنيبوون بە دیدارى يەكدى. ھەلکردنى
زريانى لەئامىزگرتن و رامووسان. سووتانى گولەكانى بىدەنگى
و خوڭواردەنەوہ.
شەوي سلەمىنەوہ لە بازووى بەبەردىراۋى ياساكان و
نەفرەتکردن لە بالاي يەقکردووى نەريت. شەوي ھەلپەرىن
لەسەر كەلاشى بۇگەنکردووى پەيامبەرانى درۆ ئاسمانىيەكان.

شەوی مردن، بەلام مردنیکی هەمیشەیی نیو باوەشی تاسە
و ئارەزووی لەش.
تاریکۆروونی بەیانی، کە جیم هیشتن،
لەسەر گۆنای هەر یەکیکتان، گۆلی چەند ماچی پووابوو،
دلیش بووبووە گلکۆی یادە تالەکان و
بەهەشتی یادگاری شیرین.
چ دەستیک ئەتوانی خوشەویستیتان لە دیوارەکانی پۆح
دامالی! چ بایەک ئەتوانی گولای ئەوینی ئیوه،
لە گۆلی دل بکاتەوه!
ئیوه، گولای ئازار و هەتاوی نیگەرانی بوون.
ئیوه ساتە مەستەکانی پۆح،
سکالای بیدەنگی دل و
پیکەنین بوون.

١٩٩٣/١١/١٠

ئەوسا، ئەوین: شیرین بوو وەك نیگای مەستی چاوەكانت، تال بوو وەكو دووركەوتنەووت

كزەبای خەم، بەرەو زەریای یادەكات هەلمئەگری و گوی لە
نمە ی بارانی هەوری سپی و ترپە ی گەلاریزانی ئەم پاییزە
زەردە ئەگرم. سەرم ئەنیم بە سنگی شینی ئاسمانی ئەوینەو
و گونای ئەستیرە ماچ ئەكەم. بیدەنگ كە دیم، كە دەست
ئەكەم بەناو دنیای زولفی شەوتا و بۆ ئەستیرەیهك ئەگەریم،
لیم هەلدییت و بەرەو ئاسمانی بال ئەگری: “گۆرستانی
خەونەكانمە.” بۆ لیم هەلدی! كی ئەلئ ئەستیرەكانی زولفی تۆ
لەو ئەستیرانە جوانتر نین، كە لە ئاسمانی ئەم پاییزەدا ئەیانبینم.
كی ئەلئ زولفی شەوی تۆ، لە شەوی ئەم پاییزە رەشتر نییە.
ئە ی بۆ ساتی ئارام ناگری و زولفت نانیتە دەستمەو. خۆ
غەریب نیم بەو دنیایە ی تۆ بالت تیا كردۆتەو.

تەمی شینی یادەكات، بەرەو زەریای ماتەمینی هەلمئەگری و
سەر بە هەموو كۆلانیکی تاریکی ناو دەروونی خۆما ئەكەم.
تەنیا هەر تۆی بوویتەتە ئەو مۆمە پووناكە ی، نە بۆ ساتی
ئەكوژییتەو و نە بۆ ساتی رەشەبا یاریت پی ئەكا. تەنیا هەر
تۆی ماچی سنگ و دلئ ئەكە ی. تەنیا هەر تۆی لەم پاییزی
ماتەمەدا، وەك چەپكی خوین لەناو دلما مەلاس بوویت و
لەگەل نمە ی هەموو بارانیکی سەوزا ئەتخۆمەو. چونكە ئەشی،

بەر بە یانیک، ھەموو گیانم بتووتتەو ھە و منیش بە تەنیا بۆ مەرگی
ناکاوی خۆم سەما بکەم. چونکە ئەشی، بەر بە یانیک ھەموو
گیانم ببیتە دیواری سپی و ڕی لە گەرانەو ھە بالندەکانی شەو
بگری. بە تەنیا ڕی لە تۆ ناگری، ئەی ئارامی دلە پەست و
غەمگینە کەم.

تۆ ماندوویت و ھیندە ی دلەم کە بیر لە پرچی خاوت ئەکاتەو
و جوانییت ئەگریتە باو ھەش، گولە رەشەکانی ماندوویتی بە
ھەلچوونی بالا کە تا ھەلگەراون. تۆ بەم ماندوو بوونە گیانییت،
دژی مردن ڕائەو ھستی. بۆیە لە بەردەمی مردنتا ماندوو ئەبم!
چونکە ئەشی، ھەموو شتی لە کۆتاییدا بمریت و بپریتەو، بە
تەنیا گیانی تۆ نەبی، چونکە ئەشی، ھەموو شتی لە ماندوو بوونی
خۆی بگا. بە تەنیا من، لە ماندوو بوونی گیان و دلە ناگەم. تۆ
ھەر ماندوویت و ماندوونییت، چونکە ھەرچی شتیک ھەبە، لە
تۆدایە و تۆش لە دلە ھەموو شتیکی گەردوونای.

ئێستا ئەتوانم بە چاوە سوورەکانم کە خوینی ڕقیان تیزاوە
بتبینم و ماچت بکەم. ئێستا ئەتوانم لە بەردەمی جوانیتا یەخە ی
ئاسمانیش دادرم، بەلام سەرم، ھەر سەرە ماندوو ھە کە ی جارانە،
ھەر تەنیا بە ڕاکردنی بۆ تیشکی خۆری دلە تۆ، ماندوو ئەبم.
خۆم لە ڕاوەستانیکی مردوودا ئەبینمەو ھە. کێ ئەلێ تیشکی
خۆری دلە تۆش، وەک تیشکی خۆر، نامسووتینی!

چەندین لافاوە ھەلیکرد و پەرە ی دلە بەسۆزە کەمی ڕاتەکاند.
تۆش ئەو قسانەش خۆش ئەویست بەختیارییان بۆ ئەھینای.
تۆ لە بەردەم تیشکی خۆرا سەمات ئەکرد، بۆ سووتانم
نەئەگریای. چەندی ئاسمان دیتە ناو پەرە ی دلەو ھە و ئەبیتە
ئاوازیکی مەنگی بیکۆتایی. ھیندە دلەم، بە گریانت گەورە ئەبی.

تۆ ئەزانی، لە نمەى ھەر فرمیسکیكى نھینیتا، چى ئەبینم! تۆ ئەزانی، چۆن دلم دینیتە خورپە، کە لە بەردەمى ئازارەکانتا شەكەت و ماندوو ئەبم! دە بۆ ساتى، سەرم بخەرە کۆشتەو، با بە ھەموو توانامەو فرمیسكى چاوە کالەکانت بخۆمەو و تیر تیر بنووم. کى ئەلى من بە فرمیسكى چاوەکانت گەورە نابم! گەورە نەبووم!

بیدەنگیت بۆتە پاچىكى توورە و لەبرىى خاک، سەرى من ھەلئەداتەو و لەگەل دەرپەرىنى ھەر تۆپەلەخوینىكى سەرما، زیاتر پى لە زەمینەى خۆراگرتنم گیر ئەکەم. بللى نەتەوى تەرمى کۆمەلى ئازارى ئەم خەلکە، لەناو سەرما، بنیژیت و جیم بهیلی؟! تاكو ھیندە بەناو خۆما شۆر بېمەو، لق و پۆى ئازار دەركەم و بېمە کۆرپەى خەمەکانت. تۆ نیت! دەرگای دلە پەست و غەمبارەكەت، لە بووتتەو، بۆ خەم و ئازارى خەلکى کردۆتەو و لە ھىچ لافاویكى کوشندە توورە نابى. تۆ نیت! ئەزانی چۆن لافاو لە دلتا مالیکەى! ئەى پاسەوانى شەوانەى ئەم دوورگەى، ئەى ئەوھى لەنیوان مردن و نەمردیدا، سەرت تەنیا ئاگرىکە و باوھش بە دەروونما ئەکا، ھیندە مالیم بە چەپۆكى پاچەکانت، نەك ھەر سەرم، بەلكو تەنانەت ئەو دلەش کە جىگای نووستنى شەوانەى ئافرەتیکە، لە ساتىکا چەندەھا جار بەناو خاکی مردنا ئەروات و ئەنجام دیتەو بۆ لای خۆم. کى ئەلى من دللى خۆم بەند کردوو، با بى لەگەل ھاوړیکانما، با بى لەگەل دەستى تۆدا، شەوى لە رەشمالى دلما بەسەر بەرى.

کە منال بووین لە ولاتىكى ئازىزا گەورە ئەبووین، تۆ ناوت لى نابوو: “ولاتى دللى زیندوو مردووکان. “کە منال بووین، پر بە دلما باوھشمان بە خاكا ئەکرد، درەختەکانى ئازارمان ئەکردە

كۆل، به دواي تيشكى مانگه شهوى هاوينا راماڤه كرد، تا پيگه وه، ئه بووينه په پوله شى و به ئه سپاي له سووتانيكى مهندا ئه توينه وه. ئيستاش له سووتانه دا ئه شى، له گه ل خورا، تيشكىكى تر فرېدهينه سهر ئه م خاكه و به پي په تى به هه موو لايه كا راکه ين. ئيستاش ئه شى، جاريكى دى، له به رده م سيپه رى ئاو و گوله نيرگزيكدا بمرين. ئيستاش ئه شى، به مردنمان په يگه رى ئه و ئازارانه ي له م خاكه وه هه لمانمژين، له سهر ده ستى خور راکرين. ئيستاش ئه شى، خور ماچكه ين و ئاسمان له دلما نا پاخه ين. چى هه يه وه ك دلى ئيمه، چى هه يه وه ك دلى ئه م خه لكه، ئاو ه لا بى بو ئازار و خور په رستن! چى هه يه وه ك دلى ئيمه، چى هه يه وه ك دلى ئه م خه لكه، ئاو ه لا بى بو په لامارى شه يتان و شهر و مردن!

دووريت ئه و دره خته سه وزه يه، هه موو رورژى، باوه ش ئه كا به دلما و له سهر سنگم پال ئه كه وى. دووريت ئه و بالنده ي ئاگره يه، له سهر سه رم بال ئه گريت و به ته نيا ئه و عيشقى سه رمه. دووريت ئه و شه وه مهنه يه، كه تيايا ده ست ئه كه مه ملي خه ونه ئالوزه كانم و وينه كه تى تيا ئه بينم. دووريت دلما، جي م ئه هيلى و جي م ناهيلى. ئه وه تا ئيستا له سنگما ئوقره ناگرى و خوى ئه داته به ر شه پولى خوينه كه م و په له ي خورفريدانيتى بو سه ر زه وى. كى هه يه ئاو ازيكى تر بو مردنم دابنيت و تووره نه بى له و كه سانه ي له پشت ديوارى شه وه وه نه خشه ي كوشتنم دائه نين!

به ره و زه رياي ياده كانت، كزه باي خه م، هه لمئه گرى و ده ست بو بارانى هه لئه برم. چاوت لي مته ته نيا يه كم، نه ء ته نيا نيم و له به ر بارانا ئه سووتيم. كه باوه ش بو دره ختى ئه كه مه وه، چاوت لي مته، چون ئاو يزانى يه كترى ئه بين و له يه كتره ئه توينه وه. كه ئه شگه مه ناو تاريكى شه وان وه، چاوت لي مته چون له نيوانى

قەلەمەكەم و پارچەكاغەزىكى سىپىيا دائەگىرسىم. ئەگەر شەيداي داگىرسانى سەرى منى، ئەو سەرم، گەر تەنياش بىم، دىنيام لەوھى مارەكانى سەرشانم لە برسە ھەموو تۆپيون. ئەو سەرم، گەر تەنياش بىم، دىنيام لەوھى ھىچ دالىكى ئەم دوورگەيە، ناتوانى سەرم بىكاتەوھ بە ھىلانە.

من عاشقى ئەم گەردوونەم؛ ئەو گەردوونەى جارىك نەمتوانيوھ تىايا پر بە دلم ھەلپەرم و سەما بۇ گىيانى خۇم بىكەم. من عاشقى ئەم گەردوونەم، لەوھتى چاوم بە عەشقى كر دۆتەوھ نەمبىنيوھ و عەشقى ئەويان فير نەكر دووم. سۆزى ھەناسەكانى منە ئەم گەردوونە و لەوھتى ھەم پر بە دەمى سىيەكانم ھەليئەمژم و بىزار نابى. دەستى چ رەشەبايەكى تۇ! ئەى ئەو ھىزە بىھاوتايەى لەگەل خۇتا ھەلمئەگرى و پرچى كالى خەونەكانم ئەرنىتەوھ. چ رەشەبايەكە دەستى تۇ! ئەى پەناگاي ھەموو نەينىيەكانى نيو دلم. ئەى بۇ كە ئەتبىنم دەستىشم لەبەر پەيكەرى جوانىتا چۆك دائەدا و دەرگاي دلم ناكاتەوھ. زەرياي چ خەمىكى تۇ! بۇ نامدەيتە بەر شەپۆلى زەريا توورەكانى نيو دلت و بەرەو كەنارە دوورەكان رامنامالى. خۇ من لەويش، ھەر ئەم مروۋقە عاشقەم. تۇ ئەزانى مروۋق كە جارى عاشق بوو، جارىكى تر عاشق نابى! تۇ ئەزانى، مروۋق لە ئاگرى عەشقى خۇيا بۇ تەنيا جارى گر ئەگرى و جارىكى تر گر ناگرى! ئەى بۇ لەوھتى عاشقى سەرى خۇم و چاوانى تۇم، دەستى ديويك چاوەكانم كویر ئەكات و سەماكانم لى تىك ئەدا! نا!!! گىانەكم كى ئەلى پوژى دەستى عەشقە كىبووھكەى خۇم، نانیمە نيو دەستى ئەم خەلكەوھ و بۇ دوايىن جار لەسەر سنگت ھەلناپەرم. نا!!! گىانەكەم من ھەرگىز لە كویربوون نەترساوم و ناترسىم، كى ئەلى مروۋق تەنيا بە چاوسەيرى جوانىيەكان ئەكا!

كزهباى خه م، به رهو زهرياي يادهكات هه لمئه گري و توش
به تهنيا پالکه و توويت و ئه پوانيته ئاسو بهرين. ئه پوانيته
نهينيه کاني ئه م گهردوونه و ئه تهوي پي له مردن بگري! تو
به تهنيا چون سهر ئه کهي به ناو گيژهنى مردنا و دهستت ناگاته
دهستي من! تو به تهنيا چون ئه توانى بيره وه رييه کي تر بو ئه م
دله پهستهي من و بو ئازار هکاني ئه م خه لکه بنووسيه وه! خو
تو هيشتا نه بوويته ته چروي خه ونه سهوزه کاني ئه م سه دهيه.
وه ره دهستت بنيره دهستمه وه. تو ئه زاني، که دوو ئازاري
دهرووني يهک ئه گرن و له باوهشي يه کتريا ئه توينه وه، چيان
لي دي و چون گر ئه گرن!!

نووسيني: ۱۹۷۹/۸/۲۵
نووسينه وهي: ۱۹۹۱/۲/۱۰

بينين

بالندهى تهنيايى
له پروناكيى نيو چاوانت نه خواته وه و
خه ونه كانت له بنارى دوودلى و ترس و گومانا
به جى ديللى.
نائوميديت، گريکه و
له نيو دهسته ره شه کاني پرواوه هه لئه کا،
سيمات له مهرگ نه گريت و بيناييت نه کا به سووتوو.
دله شكينراوه که ت له نيو نازاره کاني خویدا گر نه گريت و
ته نيابيش نه بيته هاوده مى روى شکسته و نه سره وتوت.
دهست له ژييه کاني ناخت نه دهى
رهنگى ونبوونى خاکيکى ويرانه پيش چاوانت دائه گريت و
دهنگى هه لديرانى ره وه نه سپيکى سپيت ديته بهر گوى.
نه بينيت:
منالک نه گه ريته وه و
نه بى به تنوکى ناوى پيروژ.
دايکک له کولانى سلهمينه وه دا ون نه بى.
دهست له ژييه کاني ناخت نه دهيت و
ناموبوون نه کهى به نيشتمانى ترس و
نيشتمانىش: گولدانىکى له ت له ته و

که پرووی نامۆبوونیکی ئەبەدی لى نىشتووە.
تارای گومان
بەسەر پرووخسارتا هەلئەدەى،
گولئىكى سوور لە قژى رەشى تەنيایى
ئەكەیتەو و سىماى خەونە سەوزەكانتى
پى رەنگ ئەكەى.
ئەبينىت: چاویك لە تارىكستانى خۆیدا
بەدواى بينىندا ئەگەرئ و
كویربوون ئەكا
بە نىشتمانى خەوبىنين.
سەمايەك لەشت دائەگرئ.
دەست بو ژيیهكانى ناخت دريژ ئەكەى،
نە ئاوازيكى شيرىنت دیتە بەر گوئ و
نە نالەيەك بو دوايىن جار لەنيو خۆیدا ونت ئەكا.
“سەرت گەرمە و
بتلەكەش لە دابەزىنيكى سەيراىه!”

١٩٩٥/١٠/٥

نەھنئییەکانی شەو و هەلۆهەرینی بالە رەشەکانی تەنیایی

نە قەلای رەنگینی ژیان پەناگای دڵشکاوانە و نە گۆرستانی خۆکوشتن! چ نابینایە چاوی چارەنووسە سەپینراوەکان و دەستی رۆق. نە بە ساتە مەستەکانی ئەم بوونە رام ئەبەین و نە توولەرێکانی یاخیبوون بەرەو کەنارە دوورەکانی خۆکوشتن کیشمان ئەکەن. بە دەستی چ مەرگیك لاشە ی لەزەلکاودا و نبووی خەونەکانمان هەلکیشین و بە کام هەناسە ی سەهۆلینی بسپیرین! رێی هەواری چ چارەنووسیک بگریئە بەر، کۆلی دڵ بە چ ئاواتیک بەدەین و لە گۆرستانی کام خەمدا لاشە ی زیندووی خەونەکانمان بنیژین.

خواستەکانمان بە لق و پۆی چ درەختیکی ژیاندا هەلبواسین! هاورپیانی ساتەکانی سەر فرازی و سووکنایی رۆح، ئەمە سەردەمی هەلۆهەرینی گەلا زەردەکانی خەندە و بەئاگاھاتنەوہی لاشە ی رەشەلگەرایی مەرگە. با لە تاریکستانی ئەم تەنیایییە ئەبەدییەدا، کۆرپیک بو تەرمی یەک لەدوای یەکی خەونەکانمان بگریئە و پیکەوہ لەنیو ساتەکانی مردن و ژیانیکی سەرمەدیدا سەما بو گیانی تیکچەرژاوی خۆمان و ئەم سەرزەمینە بەدۆزەخکراوہ بکەین.

با لە کانیای خەمەکانی یەکتر بخۆینەوہ و سترانی نامۆیی بو خەونە بەسەرچووہکانمان بچرین. چاوی بیریئە هەرەسی یەک

له دواى يه كى هيوكانمان و نوټټيک بو سهروه رى پوچمان
دادهين.

له م هواره تهنيايه دا، بى له خهونه پاكه كانمان، چى ئه توانى
سووكناييه ك به دلمان بات. كى ئه توانى چاو له گونا هه
ئاوييه كانمان بپوشى و دهستى ساته كانى ورووژان و ههرهس و
شيتبوونمان بگرى. چ دهستىك ئه توانى له پووبارى به خورى ئه م
ژيانه سهنگينه قوتارمانكا. بى له خو مان، كى ئه توانى، له بهردهم
گه له گورگى ئه م شيوانه ئه بهدييه روجا، دوو بالى ئه فسانه يى،
سه رىكى به كلپه بوومان پى ببه خشى و به رهو ئاسوى ژيانىكى
دى هه لمانگرى. بى له سه رى به سه ر نه كراوى خو مان، كى
ئه توانى، له بهردهم مالى ويرانه و كاو لبووى بير كردنه وه دا، له م
تاريكييه مان دابرى و پوومان به رهو ئاستانه ي پووناكييه كى
ناديار وه رگيرى. له م گوره پانى تفهنگ و شمشير و گر بارانه دا،
دهسته كانى خو مان نه بيت چى شك ئه به ين، تا بيانكه ين به قه لغانى
پاراستنى كوئرنه بوونمان. له ناو زه لكاووى يه فكدنه وه و هيلنج
و هه راجكردى له شه مردووه كاندا، دره خته وه نه وشه ييه كانى
ئاره زوويه كى ديوانه و خو رنشىنى مه ستى نه بى، شنه باى نيو
پرچى سه وزى چ دره ختيك به دنياى خه يال و ساته كانى له زه تمان
ئه سپيرى!

چ بى سه ودايه بازارى پوچى هه لوه داي ئيمه! چ نابينا يه
چاوى رق و دهستى چاره نووسه سه پينراوه كان! گيژهنى ئه م
بوونه تاله تا بيت زياتر له نيو خويدا و نمان ئه كا و ناگه ين
به مهرگ. ره شه باى ئه م كاره ساته گه و رانه تا بيت زياتر
له گه ل خويدا هه لمانئه كا و ناگه ين به دهنگ. له نيو خه ونى
ره نكه كاندا ئه سووتيين و دهستمان ناگا به داوينى پاك و
بيگه ردى بيړهنگى. له نيو گرهى تيراماندا ئه سووتيين و ناگه ين
به شنه ي ديمه نى بيناييمان پوونكات وه.

لهم دۆزهخه شیرینه دا به سکالای بیدهنگی دل و خهرمانه ی
خه م نه بیّت، ناگهین به هیچ. نه گورستانی خوکوشتن په ناگای
دلشکاوانه و نه قه لای رهنگینی ژیان!

۱۹۹۵/۷/۱

تاریکستان

چرایه‌کھی دهستت هه‌لکه،
تا له مندا خۆت ببینی و دابگیرسیی.

۱۹۹۶/۲/۲۰

گریان

منالیک ئه گری

میهره بانى و چرای خه ونه سه وزه کانمان، له بالای منالیکدا
گر ئه گرن. چهند لاشه یه کی بی سهر، له نیوان بیرکردنه وه
و تیرامانا هه لواسراون. چهند سه ریکی بی چاو، له دیتنا،
ئایینده یه کی قه ترانى و پووتی خویان به دی ئه که ن.

چاوی بی بینین! بینینی بی ئه ندیشه، له نیو بو شایی چاودا
له رابوردوویه کی ویرانه و ئایینده یه کی ویرانه تر ئه گه ری.
به یه کدا که وتنی ئه و خه ونانه ی دهستی نه ریت و باهۆزی
ریسواکردن له چاوانی هه لئه سویت. تاریکبوونی نیگای ئاسمان
و به لادا هاتنی جریوه ی ئه ستیره کانی رۆح.

منالیک ئه گری

منالیک له ئاسۆی ئیواره یه کی ترسناکدا تۆوی خه نده و عه شق
ئه چینی. له پیچی کۆلانی له دایکبوون و سووتاندا، جهنگ له
بالای منالیک ئالاوه و هیواکانیش وهک ساته کانی خه مینی و
خۆخواردنه وه رهش ئه نوینن.

پیاوانی خوین، پرووشه ی کلووه سپیه کانی پیکه نین به ری
چاوانی گرتوون، سیمای سپی منالان و بیناییمان له
ئایینده یه کی ئیفلیجدا به دی ئه که ن.

بالای منالیک به گری درۆ و برووسکه ی په یامه ساخته کان

دائە گیرسی. منالیک ئەگری و لەنیوانی دەستەکانیا خە و نەکانمان،
چەپکە گولیکی ژاکاوه و رەشەبای مەرگ لە پوومەتانی
هەلنەسووی.

دالیک؛ رەش وەک سەری پیاوه پووتەکانی جەنگ، گولەباخی
ئەقین و درەختی خۆشەویستی کردووین بە هیلانە.
منالیک، بە دەستە گرەکانی، قژی ئالۆسکاوی رابوردووی
گرتوو و بەدوای خۆیدا، بەرەو پیچالی گۆرپکی نادیار
راینە کیشی.

لیرەیش، لەنیو دلە تەنیاکاندا، منالیک “شیتانە” پیئەکەنی!
ئەمە سەرەتای چ مەرگیكە، کوتاییی چ ژیانیک!
بەهاری چ بوونیکە و گەلاریزان و
گیانەلای چ نەمانیک!
منالیک پیئەکەنی!

۱۹۹۴/۲/۲۶

تو

بو سه رگول

له تريفه‌ي پيکه‌نين و
دانه‌ي مرواريمي فرميسکه‌کانت
تارا بو بووکی رۆحم چي ئه‌که‌م
تا له سه‌رمای ژين
له گره‌ي مه‌رگ
دوورم خاته‌وه

مشتي شنه‌بای نيو پرچی خاوت
له‌نيو قه‌فه‌زی دلدا به‌ند ئه‌که‌م
تا له‌سه‌ر دوندی نائوميديا
به‌رووی ژيانا هه‌لمکاته‌وه
ده‌ستی له‌رزوکی ته‌مه‌نم
بگري و
به‌نووری عه‌شقت
جوانم کاته‌وه

١٩٩٦/١/٩

تيكه لبوون

كه له شمان تيكه ل يهك ئه بي، له زهت ئه بيته باران و وا ههست
ئه كه م: خاك بوونى ئه قينى لى دى، ئاگر به دهم ژيانه وه
پيئه كه نى و با ئه بيته وه به منال،
ئاوئيش ئه گرى.

١٩٩٥/٤/١٢

ته‌نیایی

له‌نیو چاومدا: رووناکاییت.
له‌ناخمد: تالی و شیرینی ژیان و
له‌نیو ده‌ستما: بالنده‌یه‌ک،
له‌خوینی خوئی
ئه‌خواته‌وه.

که‌دیار نابی،
سه‌ر بو ئاسمان هه‌ئه‌بهرم و
له‌خوکان ئه‌پارپیمه‌وه:
له‌سه‌ر به‌ردیکی ره‌ش،
له‌نیو زه‌نویرئ
بیروینن
تا سیمام رو‌شنکاته‌وه.

که‌دیار ئه‌بی،
سه‌ر ئه‌ده‌مه‌ به‌ر قه‌لبه‌زه‌ی خه‌ونه‌کانم و
گویی بو ئاوازی بیهاوتای ناخه‌گرم
له‌خوکان ئه‌پارپیمه‌وه:
له‌سه‌ر بالی فریشته‌یه‌ک
له‌نمه‌ی ریژنه‌بارانیک
بینه‌خشینن

تا له م ژينه م
دوورخاته وه.

له نيو چاوتا: تاريخايم.
له ناخدا: تالي و شيريني ژيان و
له نيو دهسته ره شه کانتا: بالنده يه ک،
له خوينه که ت نه خواته وه.

۱۹۹۶/۲/۱۲

له خوځه ران

که سې به بالای خه مم ئه گریټ و
که سې له بهر گه لاریزانی پیکه نینا
جییه ک بۆ رۆحی تاساوم ئه کاته وه
که سې ئه مباته وه بۆ ساته کانی پیش له دایکبوون و
دهستم ئه نیتته نیو دهستی فریشته کانی مه رگه وه.
له دیباری پاکی خو شه ویستیم دائه بریت و
به درباری نائاشنایانی دوینئ و سبه ینیم ئه سپیری.
که سې ده رگایه کی دلئ خوی به پرووی خه ونه لیله کانما
ئه کاته وه و به به زه یی و سۆزه ی گریان،
ماته مینیم دائه پۆشی.
له ساته مه سته کانی ته نیایی و خو بینیندا،
که سې پرووبه پرووی ته وژمی ژین و
گیژه لووکه ی تیکه لبوونم ئه کاته وه.
که سې ئه بیتته به رده بازی ریم و
به ره و که ناره کانی بیدهنگی و
نیو خپوه تی ته نیابوونم ئه باته وه.
منیش له م تاریکستانی نه بوون و هه بوونه دا،
له دوا ی ناکه سې ئه گه ریم،
به ر پییه کانم رۆشنکا و

تالی له نووری جوانیی خوئی لهسه ر چوانم جی بیلی.
کەسی به بالای رقم ئەگریت و
کەسی به بالای بلندی خوشهویستی.

۱۹۹۶/۷/۲۵

!!!!

بالندهیهک لهسه‌ر سه‌ری داوه‌لیک هه‌لنیش‌تووه،
ئاوازی شادی ئه‌چریت و ترس ئه‌نوینی.

١٩٩٥/٤/٤

شەو

كۆقانى دل، يا سەوداي فيراقى دۆستانە ئەمشەو،
كە پىم پى نادا، لە ساي تريفەي مانگى سيماتا،
سەرم بە رېژنەي باران بچوئىم.
بكەم دواسەماي مەستانە ئەمشەو.

۱۹۹۶/۳/۱۸

گولستان

که بارانی هەر جوانییهک له پرووم ئه دا،
گولی عه شقت له نیو چاوما ئه کریتته وه و
ناخم ئه بی به گولستان.
پۆحیش به شنه ی به ربه یان.

۱۹۹۶/۵/۷

پوڙهه كان

به چاوم رهش ئهكا، دووريت.
نزيكيشت، ليم ناگهري، چاوم به پووي ته نيايا بكمه وه و
بالندهي خه م له ناخدا هه لفرينم.
پوڙهه كانيش تاراي زهردى نيگه رانين،
به سهر تهرمي خه ونه كانماندا دراون.

۱۹۹۶/۷/۱۱

خهون

که به کیلگه که دا تیپه رین، جووتی پۆستال، چنگی خۆلی تیکشکان
و چەند پارچە یەکی سنوورمان لە ژیر پیستی "جەنگاوەرێک" دا
دۆزییە وە.

که کیلگه که مان به جی هیشت، هیچ جیپییه کمان دیار نه بوو،
په پوله ی چەند ماچیک نه بی، به سه ر گوله گه نمه کانداه لئه فرین.

۱۹۹۳/۴/۴

مردن

شهو دڀيت. به دهسته نه رمه کانت پيلووه کانم ته که يته وه و
دوا تيشکی رووناکي ژيان له چاوه کانم دهرديني.

پوژ دڀيت. سيبهري به رديک له پشت سه رمه دائه نييت و
له چاوترووکانيکا، له پيش چوانم ون ئه بي.

دل م ئه که ي به تاريخستاني ونبوون.

شهو و پوژ، وهک داوی ژيان، له پييه کانم ئالوی.

۱۹۹۶/۱۱/۱۱

گولہ شینہ کان

تۆ چرايهكى ئازارى، له شهوانى تهنيايمدا دائه گيرسىي

تۆ ليرهش له خوينا ئه ژيت، له رينه وهى قزى خاوت، بوته
جوولهى ئه و ره شه با ترسناكهى، له گه ل دهركه وتنى خورا،
ئه گه رپته وه دهروونم. تۆ به تهنيايت و شه پوله كانى ئازاريش،
له دووره وه، باوهشت بو ئه كه نه وه. ئه م شه پولى ئازارانه،
شهوانه ئه بن به پوله كۆترى سپى و هه والى تۆ،
ئه دن به دهروونى سرم.

ئه وا بى تۆ، دلم بوته هيلانه يهك، هه رچى كۆترى سپيه،
تيايا بوونه ته شه پۆل و بونى قزه خاوه كه تم بو ئه هينن.
ئه وا بى تۆ، دهستم خستوته سهر دلم، نه با شه پۆلىكى تووره
هه ليگرى و له كه نارى ناموييدا، به جى بيلى. ئه وا بى تۆ،
سه رم ناوته سه ر ئه ژنۆم، ئه لى بزمارى ئازارى پيوه به نده،
نه با وره ي ره شه بايهك له ئه ژنۆمى جياكاته وه. ئه وا بى تۆ،
له بيابانى ئه م شه وه تاريكانه دا، ديم و ئه چم. گوئى ئه گرم له
مۆسيقاى هاژه ي تاڤگه كانى ولا ته كه م، ئه گه ريمه وه بنارى ئه و
كيوانه، ئه گه ريمه وه زيده كه م.

ئىستاش به ته نيا له چۆلى بيابانا تۆم له لايت و
بونى نيرگسى كوستانم بو ئه هينى.
تۆ ئه ي په رى نيرگس و فريشته ي گولاله سووره، كه بيتوى
تهنگ به دهروونم هه لئه چنى، دنيا ئه بيته گومىكى يه كجار

قوول، ههتا زیاتر بهناو دەر وونیا رۆ بچم، جوانیی تو و
هاژهی ولاته دوورهکه می تیا ئه بینم. که بیتوی، تهنگ به
دەر وونم هه لئه چنی، ئه م خه لکه ئه بنه گولاله و له سهر سه رم
چرۆ ئه که ن، چونکه ئیستا له کاروانیکی مه زندا، سه ما بۆ
تیشکی خۆر ئه که ی، چونکه ئیستا له ئازاری ئه م خه لکه دا
ئه تو ییته وه و
گینگل ئه ده ی.

ئه تبینم: بوویته ته فریشته ی ئازار و به یانیان به ره و کانی
دییه که مان شوپ ئه بیه وه. ئازاره کانی دییه که مان، ئه ده یته
ده م خورهی ئاوی ئه و کانییه و ئیوارانیش، وه ک فریشته ی
ژیان بیت و گۆزه ی خیرت له سهر شان بی، بۆ دییه که مان
دییه ته وه.

تو لیره ش له گیانما ئه ژیت، له رینه وه ی قژی خاوت، بوته
جووله ی ئه و ره شه با ترسناکه ی له گه ل دهرکه وتنی خورا
ئه گه پریته وه دەر وونم. په نجه کانت بوونه ته چرای ئازاری
رپی سه ره به ستی و هیوای ژینم. تو لیره ش وه ک نه رمه بارانی
پاییزانی زیده که می، به سه ر گیانمدا ئه بارپی.
لیره ش ژانی ولاته که مم بۆ ئه هینی، ئازاره کانم له گه لدا دابه ش
ئه که یته، به دەر وونما رۆ ئه چیت و بۆ ته نیایی ئه مسووتینی.
تا ئه و کاته ی وه ک چرایه ک ئه بمه په نجه ت، تا ئه و کاته ی
وه کو په نجه نه رمه کانت ئه بمه چرا و کلپه ی گرپیکی رووناکم
تیا ئه بینی.

١٩٧٨/١٠/٦

پروونکردنه وهی شهو

چی جوانتره له زهرده خه نهی سهر لیوت!
چی جوانتره له په خسانی زولفی ئالوز و په شیوت!
چی جوانتره له بریسکی چاوی کال و له هه تاوی قژی زهردت!
چی جوانتره له و خونچه یه ی له ناو دلتا، ده می بو ماچی
لیوی خور کردوته وه! چ بایه که له شه ویکی وه ها ساردا،
دیت و بالا ئالتوونیه که ت، رانه ژهنی! چ خوریکه له ناو گیانتا
هه له اتوو و وا خه ریکه سه ریشته دانه گیرسینی!
گه هه ناسه ی کیکراوی خه لک نه بیت.
تو نه زانی، جوانترین شته له هه ناسه ی ئاگراوی خه لکدایه!
تو نه زانی، جوانی که نه گاته لوتکesh، له سنگی خه لک تیپه ر
نابی و ده ست له هه ناسه به رندا!
ئه وه نییه، هه ناسه ی گیانی ئه م خه لکه، هه موو شه وی
قردیله ی ماچیکی زیندوو، ئه کا به ناو قژی شه ودا!
ئه ی تو کورپه ی کام هه ناسه و کام ئازاری!
تو به هه ناسه ی دهروونیکی به رفران سه وز بوویت و
سه وز ئه بی، بویه ره گت له ناو جه رگی ئه م خاکه دا داکوتاوه:
“خاکی دلم”.
تو په ره ی ژاکاوی دله بیئارام و ژانگرتوو ه که ی سنگی منی.
تو له ئاوینه ی گهردووندا جوان ئه نوینی و له دلی منیشا سه وزیت.

بۆيە ئەتوانم لەبەر ئاسمانى جوانىتا و
لە كۆپەى تەنيا ماچىكتا بسووتىم و
هەتا مردن، دەست لە پەوتى دلم بەردەم.
دە پىم بلى: ئەوھى بەم رىگايەدا بروا،
ئەوھى بەم ھەناسەيەدا بروا،
بلى دلى گەورە بىت و بال لە ئاسمانى جوانىيا بکاتەوھ!
بلى مروڤىكى مردوو، بە باى ھەناسەيەكى خەلكى و
بە بارانى خۆشەويستى بژىتەوھ!
ئەى بۆ لەوھتى شەو ھەيە، بەناو زەرياي ئەم ھەناسە
کىکراوھدا ئەروا و ھەر تاريکە! ئەى بۆ لەوھتى شەو ھەيە،
لەبەر بارانى ئەم خۆشەويستىيە ئەبەدییەدا رى ئەکات و
ھەر بىدەنگە! بۆ سنگى خوى ھەلنادرئ!
ئەوھى ئەلى کە جوانىي شەو، لە سنوورى بالە
رەشداگەر اوھکانى تىپەر نابى،
با پەرھى دلە زىندووھکان ھەلدا تەوھ و
تير ماچى شەوى پروت بکات.

۱۹۷۹/۷/۱۳

!!!!

گەر له دەستی تۆ دا بریم،
خۆر له ئاسمان ئەبیتەو.
هەتاویش خۆر بە جی دێلی و
ئەبیتە بە فرەباران و بە تینی
گەرمیی دلی تۆ ئەتویتەو.

دلی تۆ له تینی هەتاو گەرمترە.

تۆ ئەو ئاسمانە بەرینە،
شەو له دەستت ئەتویتەو.
تۆ ئەو خۆرە بیهاوتایە،
هەتاو له گیانتا نووستووە.

چۆن تا ئیستا سەرم نەبۆتە دەستی تۆ!
چۆن تا ئیستا دەستت نەبۆتە سەری من!

بلیی دیواریکی تر مابی،
لەنیوانی سەری من و نمە
بارانە مەزنەکەیی دەستی تۆ!!؟

يا دست هر دسته و
سه ريش دنيايه كي ره شي پر له خورپه و
ليناگه رين، بهم شه كه تي و ماندوو يتيه ش،
بي و له سايه دنياي پاك و سپي
دستتا نوقره بگري.

۱۹۸۰/۳/۴

له توورهبوونت ئەترسن

قژی خۆرت دائههینا و
چاوت بریبوووه دنیایهک: فراوانتر
له ئاسمان و پرووناکتر له تیشکی ههتاو.

بۆیه زمانیان بریت و
دهستهکانیان تیکشکاندی
تا نهتوانی باسی تیشکی زیوینی خۆر
بۆ شهو بکهیت.
شهو له دلتا بখেوینی و
قژی پهیری شهو سپیکهیت.

تا نهتوانی دهست بۆ ئاسمان ههلبپریت و
باران له دهستتا بکهیته پرووباری گڤ.

بهلام سهرت پره له پرووباری ئازار،
دهروونیشته: توورهبوونیکي مهزنه و
له توورهبوونت ئەترسن.

تۆ به تهنیا تووره نابی، بهلام تهنیایت

که زمانت ئه بپرن و دهسته کانت
تیک ئه شکینن.
به گلکوی خوینت ئه چوینن.

۱۹۸۰/۲/۲۳

KHABAT AREF

GERANNEWWEY ESTÉRREKAN

Boksförlaget Aura

